

Tentoonstelling Op de proef

Kunst die de zintuigen tart is bijeengebracht in Den Haag. Dat levert de bezoeker wel wat frustratie op.

Door Sietske Roorda

In de hoek achter een wit gordijn mag je plaatsnemen op een witte, freudiaanse ligstoel. Witte koptelefoons dempen de andere geluiden in de tentoonstelling 'Off Senses/Future Senses' in Gemak, Den Haag. Een elastiekje met twee halve witte pingpongbal- en doe je voor je ogen. En vervolgens mag je als bezoeker een kwartier lang niks. Het enige verzoek van de kunstenaar is om je ogen open te houden en niet in slaap te vallen.

Wit, dat is alles wat je ziet in het kunstwerk *Chambervan Cybil Scott*. Doordat het witzovlak op het oog zit, heeft het oog geen punt waar het zich op kan richten. Het ene moment voelt het heel rustgevend om even helemaal niets te hoeven doen en zelfs nergens naar te hoeven kijken. Op het andere moment is het beklemmend dat het oog zich niet kan onttrekken aan het wit en nergens een rustpunt kan vinden.

In 'Off Senses/Future Senses' onderzoeken kunstenaars wat het meer, minder of anders waarnemen oplevert. Daardoor worden de zintuigen van de bezoeker op de proef gesteld, waardoor je geconfronteerd wordt met de grenzen, tekortkomingen en barrières van de waarneming.

Het werk *Matrix* van Yota Morimoto schurkt

tegen die grenzen aan. Hij heeft geluiden verbonden met een beeldscherm. Bij geen geluid blijft het scherm zwart, maar dan tjlpt er een vogeltje en spoelt er een klein golfje van groene verticale lijnen over het scherm. De groene verticale en horizontale lijnen blijven elkaar in steeds snellere flitsen opvolgen naarmate Morimoto de geluiden opbouwt.

Het begint met natuurlijke geluiden van de koekoek en van kwakende kikkers, maar dat verandert snel in krijsende apen, aanhoudende akkoorden op een orgel, een hysterisch tikkende klok, het geruis en geknetter van een radio, en elektronisch gedreun. Het scherm

'Hyperlocator' (2014) van Lustlab maakt gebruik van Google Street Views. De bezoeker kan de

beelden manipuleren door dichterbij te komen of juist afstand te nemen. Wie bespiedt wie?

Het is opvallend hoe geïrriteerd het oor raakt van de elektronische geluiden. De natuurlijke geluiden duld je wel

flitst steeds sneller, tot het geluid stilvalt, het scherm weer zwart wordt en de luisteraar/kijker opgelucht kan ademen. Het is opvallend hoe geïrriteerd het oor raakt van de elektronische geluiden, terwijl de natuurlijke geluiden veel makkelijker te dulden zijn.

De kunstwerken in 'Off Senses/Future Senses' laten ook haarscherp zien waar de menselijke waarneming faalt. Op een muurvullende foto van Mattie van der Worm staat een grote, rechthoekige, gele doos met een bruin honingraat patroon. De eerste associatie is die met een speaker van een oude radio. Maar de tekst 'Ook van zwaluw' op de richel verraadt de ware aard

van het object. En dan zie je in het midden van de doos de zwarte strepen waar de lucifer langs heeft gestreken. Iets eenvoudigs als een luciferdoosje wordt onherkenbaar zodra het beeld wordt opgeblazen. Zo makkelijk manipuleerbaar is het zicht.

De hedendaagse maatschappij werpt ook andere barrières op voor onze zintuigen. Sissel Marie Tonn vroeg zes freelancers van over de hele wereld een digitaal ontwerp te maken van hun werkruimte. Via Skype sprak ze met hen over hun ervaringen als werknemers die nooit hun opdrachtgevers ontmoeten. Die gesprekken zijn in de film alleen te volgen via

&

OffSenses/Future Senses

t/m 27 sept., Gemak, Den Haag, gemak.org

Gemak is de tentoonstellingsruimte van de Vrije Academie, zondag en maandag gesloten.

Mattie van der Worm: 'Scratch & Scrape' (2014).

FOTO: ED. JANSSEN

FOTO: MATTIE VAN DER WORM